šteto celo v dobro, če so ukinili preko zakona slovenske razrede. Mnogokje je bila izrinjena slovenščina kot učni jezik v poslednjih višjih razredih že v teku predlanskega šolskega leta. V letu 1927-28 bi se moral vršiti pouk v slovenščini še v šestem, sedmem in osmem razredu. A zgodilo se je, kakor so nekateri napovedovali že pred začetkom šolskega leta. Na mnoge slovenske šole so bile imenovane samo laške učne moči in že to je izključevalo upanje, da bi zamogli slovenski učitelji vzdržati na svojih mestih materinščino v treh višjih razredih. Nekateri didaktični ravnatelji so spočetka še pustili, da se je pouk vršil v materinščini, seveda le tam, kjer so bile domače učne moči; zopet drugi so prepovedali pouk v slovenščini že takoj spočetka. Med letom pa je izšel ukaz, da naj se pouk v neitalijanskem jeziku ukine povsod in tako je bila zabrisana poslednja sled materinščine v naši šoli.

Tako so sledile šolske oblasti danim postavam. Ne čudimo se, saj je služilo preziranje postave le njihovi zlohotni politiki. Kaj tedaj zato, če je bila potajena zakonodajna avtoriteta in uničena veljavnost postave, samo da je bilo zadoščeno nacijonalni požrešnosti in nestrpnosti.

Poleg tega, da je bila vsiljena vsem razredom italijanščina, je doživljala slovenska deca še pritisk in vabe za vpis v fašistovsko mladinsko organizacijo »Balilla«. Vse možnosti in vso oblast so preizkusili kaki, da bi vjeli čimveč slovenskih otrok in jih oblekli v črno. Kot voditelje in zaupnike »Balille« na posameznih šolah so izbrali svoje ljudi. Potem je pričelo vabljenje z lepo besedo in obljubami, a ko na to ni bilo odziva, tedaj so pričeli nekateri učitelji groziti, da bodo izgubili starši vojno, oziroma invalidno podporo. Vpisali so se sicer sinovi uradnikov in onih, ki so odvisni od Lahov, ali večina našega ljudstva se je izkazala kot strogo zavedna. Tudi napad s te strani se Lahom ni posrečil. Hudo je pri tem trpelo slovensko učiteljstvo. Oblast je gledala nanje s pazljivim očesom in registrirala obotavljanja oziroma nemarnost pri agitaciji za vpis v fašistovsko mladinsko organizacijo.

Kakor lani, tako so bili povabljeni tudi letos nevpisani slovenski učitelji, da se vpišejo v ANIF. Medtem, ko se lani ni nihče odzval, se jih je vpisalo letos lepo število. Pričetkom šolskega leta 1927-28 je bilo nevpisanih še sedemdeset pet tovarišev, sedaj jih je pa komaj še štirideset. Oni, ki so se vpisali, so storili to zato, da bi se obvarovali premeščanja v notranjost države. Sicer pa je zelo dvomljivo, če jih bo vpis rešil. Lani smo imeli štiri slučaje premestitev vpisancev in sicer dveh članic Anif-a ter dveh fašistov. Za predstoječe leto se obetajo slovenskemu učiteljstvu še številnejše premestitve, zato se režim ne bo mogel znesti samo nad pičlim številom štirideseterih, ki so ostali izven fašistovske organizacije. Tudi v vprašanju pristopanja v ANIF bi bilo najbolje, da bi bili slovenski učitelji obdržali stališče, ki ga je zavzela »Zveza« ob priliki prvega poskusa l. 1926.

Tako je poteklo prvo leto samo laške šole v Primorju. Slovenska narodna manjšina je oropana poslednje mrvice naravne pravice do vzgoje in izobrazbe v materinščini. Slovenski rod v Primorju nima več šole, zanj je šola mrtva. Delo, ki ga je prej vršila šola, bo moral sedaj prevzeti dom. Ali bo nalogo zamogel vsaj v malem rešiti, pa je drugo in zelo težko vprašanje.

Ročni katalog
za šolsko leto 1928/29 je izšel in stane 16 Din. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska 6

Splošne vesti.

SE NEKOLIKO PRIPOMB.

Zadnji »Učiteljski Tovariš« prinaša pod naslovom »Cvetke političnih dnevnikov proti učiteljskemu stanu« dva citata, in sicer enega iz »Slovenčevega«, enega iz »Jutrovega« članka. Ta dva navedena citata pa zaslužita nekoliko obširnejšega komentarja.

Oglejmo si predvsem »Slovenčeve« trditve. Že takoj v početku moram povdariti, da je pisec tega članka naredil zelo veliko in neodpustljivo napako s tem, da meče kratkomalo vse učiteljstvo v en koš in ne pripozna niti »častnih« izjem. Vsa namigavanja so tako zavita, da ima čitalec vtis, češ, vsi učitelji so prešestniki, nemoralneži, pijanci, tatovi in pretepači. Tudi v odstavkih, kjer je govora o posebnih slučajih, je stvar zavita, da dobi čitalec, ki površno čita članek, utis, da so vsi taki.

Čudno se mi dozdeva, kako more prinesti tak članek list, ki vedno povdarja potrebo dostojnega tona tudi v časopisni polemiki. Ako bi napisal take psovke kak zakoten revolverski list se temu ne bi nihče čudil, da pa opsuje dostojen list na tako ogaben način ves učiteljski stan, je to res »cvetka političnih dnevnikov«. Nikoli nismo pričakovali od strani političnih strank in njihovih glasil posebne naklonjenosti, toda takih izpadov napram učiteljskemu stanu nismo pričakovali, ko smo se borili za enotno stanovsko organizacijo.

Sedaj pa še nekoliko besed na »Jutrova« izvajanja. Tu se je pa postavil pisec članka na stališče protektorja učiteljske organizacije in njenega glasila. Seveda mi temu gospodu prav, da se je učiteljska organizacija otresla strankarstva in nič mu tudi ni po godu, da »Učiteljski Tovariš« nima več naperjenega kopja proti gotovi stranki in ravno zato, trdi pisec, nas »Slovenec« psuje.

Ne gospodje — eni, kot drugi se motite, ako mislite na tak način razdvojiti naše vrste. Vse Vaše klevete in pa »blagohotni« nauki ne bodo zalegli prav nič, kajti učiteljstvo je sprevidelo, kam ga dovede strankarstvo in pa medsebojna borba. Učiteljska organizacija se je postavila enkrat za vselej na strogo stanovsko stališče in bo vedno in povsod zagovarjala interese stanu in posameznika; vedno in povsod bo grajala krivice, ki se bodo delale učiteljstvu sploh in posebnemu. Ničvredneže in izrodke stanu bo organizacija sama postavila na sramotni oder. Lastnih članov, ki so se pregrešili proti poštenosti in morali, pa organizacija ne bo nikoli in nikjer ščitila. Zato gospodje okoli političnih dnevnikov, ako so Vam znani slučaji, ki ne morejo biti posebnicem v čast — obsodite posebnika in ne blatite stanu in učiteljske organizacije, ki ne odgovarja za dejanja posebnicev. Vsak naj odgovarja za svoja dela — vsak naj pometa pred svojim pragom, pa bomo vsi prijatelji. L. K.

— **Sreski šolski nadzorniki.** Izvršni odbor UJU je poslal prosvetnemu ministrstvu vlogo, ki smo jo omenili že v prejšnji številki »Učit. Tov.« in ki v njej zahteva, da bodi šolski nadzornik osnovnošolski učitelj. Po težkih bojih si je izbojevalo učiteljstvo to pravico in zato je njegova upravičena zahteva: Osnovno šolstvo nadzoruj osnovnošolski učitelj! Kot je uvedena pri vseh drugih stanovih praksa, da so imenovani nadzorniki iz istega stanu, tako naj velja tudi za učiteljstvo isti princip. Izvršni odbor zahteva, da izbira nadzornike Prosvetni svet in to v sporazumu z Izvršnim odborom, kot je to že v prejšnjih vlogah naglašeno, ker ta najbolje pozna svoje člane, oziroma dobi najlažje o njih informacije in bi se s tem tudi odpravil kvarni strankarski vpliv na imenovanje nadzornikov.

— **Odstavljenje nadzornikov.** Prejeli smo in objavljamo: Ker je v štev. 7. »Učit. Tov.« objavljeno odstavljenje sreskega šol. nadzornika Hinka Šumra in istočasno napad »Slovenca« na učitelje in šolske nadzornike, prosim objavite še, da ni proti g. Šumru znana nobena pritožba, ne uradno, ne privatno, tem manj kakšna krivda. Informacije so od merodajnih činiteljev. — Julija 1924 je postal g. dr. Korošec prosvetni minister, septembra istega leta je bil odstavljen med drugimi nadzornik g. Šumer. Ko je padla oktobra ista vlada in nastopila nova, je bil novembra zopet imenovan. Julija 1928 je prevzel g. dr. Korošec predsedstvo vlade, sedaj septembra je g. Šumer zopet odstavljen. Ker osebno nista znana in ni nobenega stvarnega razloga, je moral gotovo kdo intrigirati. — **Član učit. društva.**

— **»Selbsthilfe« — pozor!** Naslovov plačujočih članov do danes še polovica ni vposlanih. Vljudno prosim, da blagovolijo aktivni šolski upravitelji naše tovariše-upokojence opozoriti na ta poziv, ki je zelo važen in nujen. Obvestilo o položaju sledi oktobra vsakemu prijavljencu. — **Joško Bizjak,** šolski upravitelj v Celju.

— **Češkoslovaški učitelji v Sloveniji.** Poročali smo že, da posetijo našo državo češkoslovaški učitelji z zavodov za slepo, gluhonemo in živčno bolno deco. Ekskurzijo, ki šteje 35 članov, vodi znani češki pedagog Josef Zeman. Češki gostje so že prispeli v Beograd, kjer posetijo grob neznanega vojaka in zavode za abnormalno deco v Beogradu. Nato se odpeljejo v Kragujevac, v četrtek v Zagreb, v soboto ob 16·55 pa odpotujejo iz Zagreba v Ljubljano. V nedeljo in v ponedeljek si ogledajo Ljubljano, Bled in zavod za slepe v Kočevju, v torek 2. oktobra pa odpotujejo iz Ljubljane v domovino. V Sloveniji bodo češkoslovaški učitelji gostje mestne občine ljubljanske, odnosno zavoda za slepe v Kočevju.

— **Čitanka za elementarni razred.** V »Večerniku« je izšel partizanski pobarvan članek, ki zavrača prof. Majcenovo Prvo čitanko kot zastarelo in obenem izraža sum, da so pri izdaji igrale vlogo tudi politične okoliščine. Nisem sicer poučen o stvari, a uverjen sem, da kakršnihkoli političnih ali sebičnih motivov tu ni bilo, in je škoda, da se je zadeva potisnila na to polje. Zadnja številka »Slovenskega Gospodarja« je že reagirala na to kot politično zadevo; poziva krajevne šolske odbore, da zahtevajo uvedbo Majcenove knjige v njihove šole. Tako! Smo že v politični luži! Iz čisto pedagoške zadeve se zdaj razvija navadna strankarsko-politična zadeva. Za Boga, kam pridemo, če bodo o uvedbi šolskih knjig odločali partizani, ali če se bo gledalo na strankarsko pripadnost avtorja! V interesu šole, v interesu otroka treba to na vsak način preprečiti. V tem slučaju postaja aktualno neko vprašanje, ki ga bo treba principijelno rešiti; postaviti treba forum **ki bo odločal o uvedbi šolskih knjig.** Slovenci kot mal narod lahko prenesemo le enotne knjige, ki pa morajo biti na višku, tako da lahko služijo celo vrsto let; sicer nam preveč padejo v breme. Sedanji način, da se knjige izdajajo na lastno pest in se nato skuša dobiti odobrenje pri ministrstvu, se ne more dalje držati. Ta forum naj bi postavila prosvetna oblast, in sicer na vse vrste šol v Sloveniji. Precenjuje pa naj seveda že rokopise, da se prihranijo nepotrebni stroški tiska. Ali pa naj morda to delo prevzame Slovenska Šolska Matica? Rešitev bi bila čisto možna, a prosvetna oblast bi ji morala dati polnomoč v vprašanju uvedbe. To vprašanje bi trebalo rešiti čim prej, tako da bi se že tudi gornji slučaj rešil tem potom. Za Začetnice prihajata za sedaj v poštev Widrova in Majcenova; v račun pa na vsak način treba vzeti tudi Flerètovo, ki je napovedana za prihodnje šolsko leto. Morda jo ima pripravljeno tudi še kateri drugi? Kakor rečeno: uvesti treba enotno Začetnico in to tako, ki bo lahko služila dolgo vrsto let. Pri tej priliki moram še omeniti neko drugo zadevo. Ista številka »Slovenskega Gospodarja« napada na ogaben način dr. Žgeča kot dozdevnega avtorja omenjenega članka v »Večerniku«. A dotičnega članka on gotovo niti pisal ni! Za kakšne partizanske intrige on sploh nima smisla, kakor ga poznam. Ne nameravam ga braniti, ker to sam stori bolje (če se mu bo v tem slučaju zdelo vredno), hočem marveč opozoriti na zadevo s splošnega moralnega stališča. Silno redko so med nami posejani ljudje, ki žive in se žrtvujejo za svoje ideale. Da pri tem zadevajo te mehke, vizionarne narave ob kruto realnost, je sicer nujno, a tragično. Oni so movens napredka; trpe torej z a d r u g e. Tega trpljenja seveda ne more razumeti in ceniti oni, ki sploh nima čuta za duhovne vrednote in mu je dobra pečenka kulminacija duševnega zadovoljstva. Zanj ima samo roganje. In kar je v tem slučaju najhuje: to surovost zagreši javno »krščanski« list! Človeka navdaja strah za ljudstvo, ki se mu pod plaščem krščanstva nudijo taka barbarstva! Osterc.

— **Ali nimajo 35-letniki socialnega čuta?** Prejeli smo: Nekaj naših 35-letnikov noče prostovoljno oditi v zasluženi pokoj, dasi so svojce že preskrbeli in nimajo več materijalnih skrbi za svoje otroke. Izgovarjajo se, zlasti upravitelji, češ, potem bom pa ob stanovanje, ki ga je v sedanjih časih resnično težko dobiti. To je nekaj, ki nekoliko drži, ne odtehta pa to žalostnega dejstva, da morajo vsled tega mladi, dela in kruha lačni abiturijenti in abiturijentke še dalje oteževati socialni položaj svojih staršev! Po mojem mnenju mišljenje takih 35-letnikov, ni socialno, ni tovariško! Škodi pa tudi stanu, ki se po svoji organizaciji prizadeva, priboriti mu 32-letno službeno dobo. Država si sama od sebe pač ne bo nalagala večjih prostovoljnih bremen, ko pa vidi, da ima lahko veliko število zastonjkarjev na razpolago; saj ti, ki služijo nad 35 let, služijo zastonj! Njih pokojnine so enake plači! In zato, ker taki služijo, morajo drugi tovariško stradati

„RADION"
pere sam in beli kot solnce!

---

nične šole (2 češkoslovaške in 2 nemški v Pragi in Brnu), 9 samostojnih visokih šol (2 teološki fakulteti, visoka poljedelska šola, veterinarska, montanistična, akademija oblikujočih umetnosti in 3 visoke šole za ruske in ukrajinske emigrante). Visokošolski karakter imajo: državni glasbeni in dramatični konservatorij v Pragi (ustanov. l. 1811) konservatorij v Brnu, nemška akademija za glasbo in umetnost v Pragi, državna arhivska šola v Pragi, višja šola za socijalno skrb, državna šola za stenografe, 2 šoli visokega pedagoškega študija v Pragi in Brnu, državna knjigovodska šola. Institut français de Prague in 25 teoloških zavodov. Na vseh teh šolah je bilo v zimskem semestru 1925/26 28.977 slušateljev od teh 2888 slušateljic in 7684 tujcev (Rusov, Poljakov, Rumunov, Jugoslovenov, Madžarov itd.)

Ljudska vzgoja je v ČSR izdatno pospeševana. Za njo sta bila izdana dva zakona. Zakon iz l. 1919 je upravil organizacijo ljudskih kurzov državljanske vzgoje (za dorasle) ter ukazal, da mora v vsakem sodnem okraju biti ustanovljen okrajni prosvetni odbor. Ti odbori, kojih je 569 z 8442 krajevnimi prosvetnimi komisijami, so organizirali l. 1926 skupno 107.871 prosvetnih prireditev. V 47.873 predavanjih in kurzih je bilo preko 3,600.000 udeležencev. Izmed ostalih je omeniti preko 20.000 diletantskih predstav, 8000 mladinskih predavanj, 7000 vzgojnih kinematografskih predstav, 5500 ljudskih predavanj, 5000 marionetnih predstav, 1000 razstav in dr.

Drugi dalekosežni prosvetni zakon je o javnih občinskih knjižnicah iz l. 1919. Z njim se vsaki občini in vasi nalaga, da ustanovi in izdržuje javno knjižnico (za narodnostne manjšine se ustanavlja druga oddeljena knjižnica). Medtem ko je bilo l. 1920 skupno 2400 občinskih knjižnic s 1,700.000 zvezki, je znašalo l. 1926 število občinskih knjižnic skoraj 15.000 z več kot 5 milijonov zvezkov. Število zapisanih čitateljev je bilo 900.000 izposojenih knjig, 13,500.000 in letni prejemki knjižnic so znašali 16,000.000 Kč.

JOSIP DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

II. razred.

K o l o b a r j e n j e: Kako se imenujejo njihove njive; kaj so nanje vsadili letos; lani; plitve in globoke korenine; od katerih rastlin rabimo korenine, liste in bili ali zrnje; plevel med raznimi rastlinami; katere rastline okopavamo; odkod jemljejo hrano plitve ali globoke korenine; po katerem gnojilu rastejo listi; rastline menjavamo; zakaj so lani sadili krompir, letos pa žito; katere rastline sadimo vedno na isto njivo.

G o z d: Bor; smreka; jelka; mecesen; tisa; korenine; korenine pri vrhu; globoke korenine; ali je zemlja peščena ali ilovnata; na kateri zemlji lepše raste; trdota lesa; mlade vejice in barva ter trdota mladih listov; listna kožica; prašne mačice; letošnji in lanski storži; pestične mačice; kje so drevesa najbolj ravna; drevesa v goščavi ali na samem; kako so razvrščene veje; kako so razvrščeni listi; hrast; les; korenine; veje; listi; prašniki; pestiči; ježarica; šiškarica; bukev; gaber; breza; akacija; jesen; krhlika; svib; kalina; kozja pogačica; meduljevina; češmin; šipek; relika; zajčja detelja; zimzelen; volčja jagoda; jagodnjak; borovnica; brusnica; šmarnica; praprotnica; glistnica; orlova praprot; sladka koreninica; korenine; steblo; listi; cveti; število cvetnih in čašnih listov; pestičev in prašnikov; plodovi; trosi; svetloba, zemlja, drevesa in rastline; strupene in zdravilne rastline; od katerih zelišč imamo korist; vrednost dreves; na kakšni zemlji rastejo razni grmovi.

H r o š č i: Vrste hroščev po obliki; glava; oči; tipalnice; usta; oprsje; noge; krila; zadek; obročki; zadek pri samici; rjavi hrošč; samec in samica; koliko časa živi; samica v zemlji; jajčeca; črvi; kaj objedajo buba; kaj objedajo hrošči.

M e t u l j i: Sviloprejka; jajčeca; gosenica; kokon in buba; murva; vrste metuljev po barvi kril; rilček; škoda.

O b v o d i: Jelša; iva; vrba; topola; mačice; pestiči; ali so prašniki in pestiči na istem cvetu; na istem drevesu; lapuh; repuh; listi; zakaj jih rabimo; bela kopriva; rumena kopriva; perunika; ločje; alge; posamezne nitke.

L i s t i: Pecelj; žilice; dno; rob; oblika lista; kožica; stanica; kje uhaja zrak, ako pihamo v prerezan pecelj; listne reže; listi povodne kuge v vodi; kisik; cveti in pecelji ivanjščice v kozarcu; ogljenčeva kislina; rastlina v vodi z oljem; izhlapevanje; kam so obrnjeni listi; na kateri strani so reže; na kateri strani je list bolj zelen; kje rastejo sočni ali suhi listi; dlakice; kateri listi imajo trdo kožico; zakaj; listi naapnenasti in suhi zemlji.

Č m r l j, o s a, s r š e n: Želo in mehurček ka strup; vrste čmrljev; satje; med; ličinke; buba; previdnost pred sršeni; zdravilo.

L u n a i n z v e z d e: Kje je vzhajala luna v januarju; kje vzhaja in zahaja sedaj; lunin mrk; kje je stal veliki voz pozimi zvečer ob 8. uri; kje stoji sedaj; katera zvezda je vedno na istem mestu.

(Dalje prihodnjič.)

Pletenine *lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic.*
FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

in bo moral radi njih morda trpeti ves stan, ker ne bo dobil 32-letne službene dobe. Možje! Ostali nam boste dragi in visoko vas bomo spoštovali, ker bomo videli, da ste umeli socialno bedo, ki ste jo pomagali lajšati na ta način, da ste se prostovoljno umaknili drugim — potrebnejšim. Umeli pa ste tudi težnje stanovske. Vsi tisti, ki pa čutite še v sebi veliko fizično in duševno moč, jo boste tudi v pokoju lahko še na ta ali drugi način izrabili sebi ali pa drugim v prid. Zakaj bi tedaj še odlašali? Prosimo tovariško pomagajte mlajšim do dela in jela. Imejte vsaj vi srce, če ga država nima!

— **Odobritev novih učnih knjig.** Ministrstvo prosvete je na predlog Glav. Prosv. Sveta odločilo, da sme Glav. Prosvetni Svet v šolskem letu 1928./29. ter v bodoče sprejeti samo one učbenike in rokopise v pregled in oceno, ki bodo predloženi do 1. marca vsakega leta v ta namen.

— **Dedek Jež.** Založba »Domači Prijatelj« je izdala v lični knjižici 22 pesmic znanega mladinskega pesnika Gustava Strniše s šestimi prav posrečenimi lesorezi slikarja-grafika E. Justina. Pesmice so dobre in za mladino primerne ter zbirko priporočamo.

— **»Učiteljska Iskra«** bo izhajala letos v Beogradu in jo bo urejeval Dušan L. Vitorović, učitelj v Beogradu, Kralj Aleksandrova 109. Lastnik lista ostane še nadalje Dragiša Mihajlović, učitelj v Beloševcu.

— **V poročilu o pokrajinski skupščini,** ki je izšlo v 3. in 4. številki »Učiteljskega Tovariša«, je pomotoma izostalo obvestilo, da je bil na skupščini sprejet predlog tov. Kislingerja glede volitev članov društvenih odborov in poverjeništva. Predlog je bil že preje poslan posameznim učiteljskim društvo v razpravo in na podlagi društvenih sklepov je bil na skupščini v celoti sprejet.

— **Vse tovariše in tovarišice** kočevskega sreza prosim, da se spomnijo »Slovenske Šolske Matice« ter mi pošljejo borih 32 Din, za kar bodo prejeli vsaj 2 lepi pedagoški knjigi. Čas gre h koncu, toda dosedaj je prijavilo le 8 članov (članic) svoj pristop k tej velevažni pedagoški instituciji. Torej — prosim lepo, ganite se v kratkem! — Naslov: Ribnica — deška osnovna šola. — **Herman Kmet,** t. č. poverjenik Slov. Šolske Matice.

— **Vsa učiteljska društva** opozarjamo, da bomo članom vseh onih učiteljskih društev, ki ne bodo poslala do konca tega meseca članskih izjav, mesečnih prijav za september in ki ne bodo poravnala lanskih zaostankov, brezpogojno ustavili dostavljanje stanovskih listov. — **Uprava.**

— **»Popotnik«, 1. številka izide šele v mesecu oktobru.**

— **Prava kava je strup.** Gorje tistemu, ki se prepriča o tem, kajti bolni živci zagrenijo življenje. Zato pije previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

Obleke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Delovanje ožjega sosveta UJU - Poverjeništvo Ljubljana.

(Poročilo o 1. seji dne 22. in 23. sept. 1928.)

V zmislu sklepa pokrajinske skupščine v Celju z dne 21. julija 1928 se je vršila 1. seja ožjega sosveta 22. in 23. septembra 1928 v Murski Soboti, da čujejo zastopniki organizacije na licu mesta razne želje, težnje, pritožbe in prošnje prekmurskega učiteljstva, ki stremi za izboljšanjem tamošnjega šolstva in šolskih razmer ter najde pot v ozdravljenje teh razmer v korist sebi, stanu, narodu in državi. Na javno sejo je povabilo poverjeništvo zastopnike prekmurskega učiteljstva in prosvetnih oblasti, kakor tudi zastopnike oblastnega šolskega odbora.

Pov. tov. Skulj je otvoril javno sejo ob 14. uri in pozdravil navzoče učiteljstvo dol. lendavskega in murskosoboškega okraja, dalje okrajnega šolskega nadzornika gosp. Čižka kot zastopnika prosvetnega oddelka, g. Štefana Firma kot zastopnika oblastnega šolskega odbora, okrajnega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra iz Dol. Lendave, g. Antona Skalo kot zastopnika zveze kulturnih društev, g. Fr. Skulja kot odposlanca CMD in g. pastorja Šiftarja.

Nato je pozval poverjenik vse navzoče, da izneso svoje težnje. Priglasijo naj se vsi govorniki.

G. nadzornik Čižek pozdravi zborovalce v imenu prosvetne uprave v Mariboru in želi zborovanju kar največ uspehov. Isto stori g. Firm v imenu oblastnega šolskega odbora, tovariš Požegar za murskosoboško in tov. Ozmec za dol. lendavsko učit. društvo.

Kot govorniki so se priglasili tovariši: Hočevar, Požegar, Horvat, Bako in Šubel.

Iz razprav in govorov smo posneli, da so povzročile nezadovoljstvo med učiteljstvom predvsem neurejene šolske razmere. V Prekmurju so verske, občinske in državne šole, na katerih je bilo sprva nameščenih mnogo nekvalificiranih učiteljev. Danes mnogim ni jasno, ali je v veljavi štajerski, evangeljski ali madžarski šolski zakon. Uredba o krajevnih šolskih odborih se ne izvaja vsled različnih vrst šol. Šolstvo v Prekmurju je treba unificirati. Pravilno naj se uredi manjšinsko šolstvo in deluje za stalnost učiteljstva, ki naj se za težavno delo tudi primerno honorira. Nameščajo naj se le najboljši učitelji. Vse šolstvo v Prekmurju naj se rešuje s strokovnega vidika, kar naj upoštevajo vse politične stranke, na katere je nasloviti primeren apel. Vsa šolska vprašanja naj rešuje šolska oblast vedno le v sporazumu z zastopniki prekmurskega učiteljstva, ki naj temeljito študira dušo tamošnjega ljudstva in se skuša prilagoditi domačim razmeram. Med učiteljstvom naj vlada narodna in verska strpnost. Vsi napadi po raznem časopisju naj se opuste. Medsebojne spore naj učiteljstvo rešuje le na svojih društvenih zborovanjih. Ko je še tov. Dimnik pojasnil na vprašanje tov. Baka, da tov. A. ni pisala članka v »Učit. Tovarišu« in povdarjal, da je bila njegova dolžnost braniti napadene nacionalne učitelje, resumira tov. poverjenik na kratko vse iznešene zadeve in povdarja, da vidi na vseh straneh dobro voljo za skupno in stvarno delo. Napravili so se sledeči sklepi:

1. **Unifikacija šolstva.** Oblasti se naprošajo, da se uveljavi deželni šolski zakon za Štajersko v vsem obsegu za vse vrste šol v okrajih Dolnja Lendava in Murska Sobota.

2. **Krajevni šolski odbori.** Prosimo oblast, da izvede takoj uredbo o krajevnih šolskih odborih na vseh šolah dolnjelendavskega in murskosoboškega okraja in izposluje pri ministrstvu prosvete potrebno izvršilno naredbo.

3. **Manjšinsko šolstvo** v okrajih Dolnja Lendava in Murska Sobota naj se reši analogno predpisom za bivšo Štajersko, upoštevajoč pri tem ljudsko štetje iz leta 1921.

4. **Stabilnost učiteljstva.** Razvoj in napredek šolstva v okrajih Dolnja Lendava in Murska Sobota je odvisen predvsem od učiteljske stalnosti. Zato naj se vrše premeščanja samo na prošnjo in v izpopolnitev izpraznjenih učnih mest. Nameščajo naj se najboljše učne moči. Učiteljem, ki službujejo v teh težkih krajih, naj se da prosto stanovanje in kurjava ter olajša dobava prehrane odnosno naj se jim da dodatek, kakor ga predvideva člen 40. uradniškega zakona.

5. **Vpliv na politične stranke.** Ker imamo pred očmi samo razvoj šolstva v okrajih Dolnja Lendava in Murska Sobota, prosimo oblasti, naj vplivajo pri vseh političnih strankah, da bodo delovale za koristi prekmurskega šolstva samo iz državnega, nacionalnega in gospodarskega vidika.

6. **Vzdrževanje šol.** Dokler se vsi doslej stavljeni predlogi ne izvedejo, prosimo nujno državno šolsko oblast, da preskrbi vsem državnim šolam pravočasno zadostno državno dotacijo, samoupravno oblast pa, da pomaga vsem šolam pri nabavi najnujnejših šolskih potrebščin, kamor je šteti tudi nagrade tajnikom pri krajevnih šolskih odborih.

7. **Sodelovanje učiteljstva.** Oblasti prosimo, da povabijo k reševanju šolskopolitičnih vprašanj v okrajih Dolnja Lendava in Murska Sobota tudi zastopnike obeh okrajnih učiteljskih društev, ki bodo rade volje podali potrebne informacije.

8. **Neprilične razmere in nesoglasja,** ki so zavladala med učiteljstvom v Prekmurju, je v veliki meri povzročilo pisanje v raznih domačih in drugih listih, ki je zhajalo, kakor dognano, iz lastnih stanovskih vrst. Zato apeliramo na vse stanovske tovariše, da obravnavajo morebitne spore na svojih društvenih zborovanjih in preprečijo vsako dopisovanje v javnih listih. Vse dopisovanje v stanovski list pa naj prevzamejo vodstva okrajnih učiteljskih društev oziroma naj dopisniki svoje dopise podpišejo.

Vsi zgoraj navedeni sklepi so bili soglasno sprejeti.

S tem je bil izčrpan dnevni red javne seje. Poverjenik se je zahvalil vsem za sodelovanje. Napravili smo korak naprej za rešitev razmer in ustvarili bazo za združitev vsega učiteljstva. Tovariša predsednika naj povabita vse neorganizirano učiteljstvo v skupno stanovsko organizacijo. Poslej bo povabil zastopnike učiteljstva še večkrat na sejo ožjega sosveta, da bodo dali potrebna pojasnila, sam pa bo porabil ugodno priliko, da se bo udeležil društvenih zborovanj. Poverjeništvo bo izdelalo na temelju sprejetih sklepov spomenico in jo bo poslalo šolskim oblastvom in vsem slovenskim parlamentarnim klubom. Nato je poverjenik zaključil sejo.

Po seji je razvil tov. Anton Skala nekaj lepih misli o kulturnem delovanju učiteljstva med narodom in dal smernice za tako delovanje, poslevodeči tajnik g. Fran Skulj pa je pozival učiteljstvo k sodelovanju pri CMD in ustanavljanju podružnic in obljubil, da bo CMD po možnosti podpirala revne šolske otroke s potrebnimi učili. Obema govornikoma se je zahvalil tov. poverjenik.

(Konec prihodnjič.)

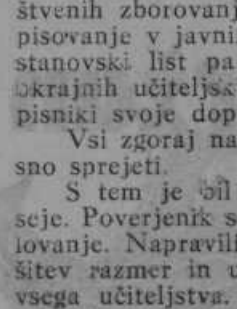

Damam z **dežele** je posebno priporočljivo **trajno kodranje** in **vodna ondulacija.** Separirani oddelek za **specialno barvanje** las **v vseh nianšah,** kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana
Sv. Petra cesta 12.

J. C. KOTAR drogerija, parfumerija
Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Miroslava Leitgeb, Ljubljana, Jurčičev trg 3
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija — Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje. —

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 6. oktobra 1928 ob 10. uri na osnovni šoli pri Sv. Trojici v Slov. goricah po običajnem dnevnem redu. Zborovanje je obenem tudi občni zbor ter se vrše volitve. — Pričakuje se polnoštevilna udeležba.

= KRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo imelo v sredo, dne 3. oktobra 1928 ob ½9. uri v kranjski gimnazijski telovadnici redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila odbora in nadzorstva. 2. Poročilo o seji ožjega sosveta in o našem današnjem položaju (referira predsednik). 3. Volitve odbora. 4. Predlogi. 5. Učiteljska samoizobrazba. (R. Horvat). 6. Razgovor o skupščinah. 7. Nabavljalna zadruga v Kranju. 8. Slučajnosti.

= PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo dne 13. oktobra ob 10. uri v risalnici Mladike v Ptuju. Dnevni red obsega predpisane točke ter poročila o skupščinah in temo: Vtisi iz Pariza, o kateri bo govoril tov. Šestan. K polnoštevilni udeležbi vabi **odbor.**

IZJAVA IN POJASNILO.

V svojem poročilu za pokrajinsko skupščino v Celju, dne 20. julija 1928 sem v odstavku »Odsek za kontraktualce« omenil, da je bil poslan izkaz prijavljenih učiteljev-kontraktualcev, ki prosijo za sprejem v državno zvezo, s posebno spomenico ministru dr. Korošcu in tov. Flerètu. K temu je poslal tov. Flerè popravek, češ, da on izkaza ni prejel.

Tozadevno je poslal tudi Izvršni odbor na poverjeništvo dopis, ki se glasi:

»Z obzirom na Vaš dopis št. 65 od 4. t. m., naslovljen na g. P. Flerèta, in ki vsebuje konstatacijo, da je bil Vaš dopis štev. 1112 z dne 26. marca t. l. poslan tudi Izvršnemu odboru, čast nam je izjaviti sledeče:

Omenjenega Vašega dopisa s spiskom kontraktualnega učiteljstva, ki je prosilo za naše posredovanje, Izvršni odbor do danes ni prejel. Kolikor je znano Izvršnemu odboru, ga tudi ni prejel član Izvršnega odbora g. Flerè.

To je bilo ugotovljeno že na seji glavnega odbora UJU v aprilu t. l. in tam je baš g. P. Flerè obžaloval, da ni bil dostavljen ta spisek, da bi tako na njegovi osnovi mogel zajedno s predsednikom UJU g. Vl. Petrovičem o tej stvari intervenirati pri g. ministru notranjih del, kakor je bilo to sklenjeno na seji Izvršnega odbora dne . . . . . in to baš na predlog g. P. Flerèta.«

Iz kopije, ki se nahaja v arhivu poverjeništva, je razvidno, da se je odposlal omenjeni seznam 26. marca 1928, štev. 1112: dr. Korošcu, Izvršnemu odboru, P. Flerètu in dr. Kramerju.

Omenjam, da sta seznam sestavila tovariša Berce in Venturini. Slednji je spremni dopis za vse štiri naslovnike sam napisal na stroj in napisal tudi kuverte z naslovom gori omenjenih. S poverjenikom sva spremni dopis le podpisala. Kuverte sem zalepil in izročil uradnici v ekspedicijo.

Kaj se je potem zgodilo, ne vem. Ako Izvršni odbor in tov. Flerè dopisa nista prejela, ne zadene mene nobena krivda.

Josip Kobal l. r.,
tajnik.

Risalno orodje kupite najboljše in ceno pri **Fr. P. Zajec, optik**
Ljubljana, Stari trg 9.

Mladinska Matica.

—mm **Uprava »Mladinske Matice«** prosi vse one poverjenike, ki niso sploh prejeli knjig, ali pa v nezadostnem številu, da javijo to čimprej po dopisnici na upravo »Mladinske Matice«, Ljubljana, poverjeništvo UJU. Istotako so naprošeni vsi oni poverjeniki, ki dolgujejo še kak znesek, da poravnajo svoj dolg v najkrajšem času. Želimo namreč spraviti račune lanskega leta v popolen red še predno začne nabiralna akcija za »Mladinsko Matico« v letošnjem šolskem letu.

—mm **Žrebanje nagrad** smo morali preložiti, ker nekatere šole v Mariborski oblasti še niso pričele s poukom in zato poverjeniki niso mogli zbrati rešitev od naročnikov. Tako se bo žrebanje vršilo šele sredi novembra in prosimo vse poverjenike, da obvestijo o tem naročnike.

—mm **Šolarske knjižnice** bi nikakor ne smele biti brez naših knjig. Zdaj, ko se delajo pri krajnih šolskih odborih proračuni, je najlepša prilika, da se vnese tudi postavka za knjige »Mladinske Matice«. Priporočamo vezane knjige, ki jih daje Matica skoro za lastno ceno in so tudi trpežne.

—mm **Sotrudniki »Kresnice«,** zlasti za poučni del, naj pošljejo prispevke najkasneje do Božiča. Članke, ki jih bomo mogli porabiti, bomo honorirali po njihovi kvaliteti od 20 do 25 Din za stran. Biti pa morajo kratki, jedrnati, aktuelni ter primerni otrokovemu obzorju.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. **Prihodnji pevski tečaj** se bo vršil za **mešani zbor** 6. in 7. oktobra. Pričetek 6. ob 8. uri na učiteljišču v Ljubljani. Radi koncerta, ki bo najbrže že v novembru, je tečaj vsem članom neobhodno potreben. — **Odbor.**

Osebne zadeve.

RAZVRSTITEV UČITELJSTVA.

Za šolsko leto 1928./29. je bila izvršena sledeča razvrstitev učiteljstva v ljubljanski oblasti: V Javorniškem Rovtu nad Radovljico Angela Tavčar, v Rajhenbergu Ana Podboj, v Zg. Tuhinju Matilda Kordiš, v Žireh Ana Eržen, v Lštiji Iva Koderman, v Ljubnem pri Radovljici za upraviteljico Ana Dolenc, v Kropi Katarina Hlebec, v Tunjicah Ivana Justin, v Št. Rupertu Martin Mizerit, v Šmihelu pri Žužemberku Angela Blatnik, v Rajhenbergu Erika Pavletič, v Zg. Sušicah pri Novem mestu Alfred Janko, v Papežih pri Kočevju Olga Orač, v Črnomlju Stanislav Turk, v Zabukovju za upravitelja Saša Dominko, v Koprivniku za upravitelja Ladislav Razinger, v Žireh Aleksander Golja, v Zameškem Ferdinanda Završnik, v Planini nad Sevnico Vera Krištof, v Oneku pri Kočevju za upravitelja Boris Boc, v Kostelu pri Kočevju za upraviteljico Julija Klemenčič, v Kalu pri Št. Janžu Zora Hauptman, v Jezerskem nad Kranjem za upravitelja Janko Černut, v Zagradcu pri Novem mestu Josipina Repe, v Zidanem mostu Angela Čampa, v Svetlem potoku pri Kočevju za upraviteljico Danica Sikovšek, v Poljanah pri Novem mestu za upraviteljico Justa Hvala, v Št. Jurju pod Kumom Ana Lipovšek, v Talčjem vrhu Marija Kobal, v Sinjem vrhu Dora Jutraž, v Lescah za upraviteljico Marija Čibej, v Zagradcu Danijela Jerše, v Ajdovcu za upravitelja Adolf Arzenšek, v Čadežih za upravitelja Zdravko Omerza, v Ajdovcu Iva Jesih, v Šenturški gori pri Kranju za upraviteljico Marija Uhlirž, v Karlovici pri Kočevju za upraviteljico Gabrijela Kočevar, v Mošnjah Rosanda Žebre, v Sovodnji pri Kranju Vilma Peterca.

Mariborska oblast: V Kozju Erna Killer, v Rogatcu Angela Križ, v Tešanovcih Ivanka Vrečko, v Ižakovcih Jakobina Podboj, v Žusmu Franjo Ložar, v Apačah Olga Senica, v Strukovcih Julija Stibler, v Št. Rupertu pri Celju Vaclav Polh, v Olimju Bogomir Podboj, pri Novi Štifti Marija Mayerhold, v Vitanju Marija Inglič, v Dobju Matilda Beloglavec, in Marija Lenarčič, pri Sv. Andražu v Halozah Boris Papež, v Stopercah Vera Černigoj, v Loki pri Žusmu Miroslav Škrbec, v Ščavnici Josipina Šušteršič, v Vel. Poljani Ana Razinger, na I. deški osnovni šoli v Mariboru Friderika Wieser, v Grižah Jožefa Lužević, v Vitanju Danica Kraševec, v Središču Mira Brenčič, v Št. Lovrencu na Pohorju Danica Alt, v Lokavcu Franjo Čonč, v Hajdinu pri Ptuju Gabrijel Cujnik, pri Sv. Štefanu kraj Šmarja Drago Krepek, pri Novi cerkvi Ana Pauscha, v Ženavljah Karlo Skerget, v Št. Florjanu pri Logatcu Ana Kodela-Šalmič, v Murski Soboti dodeljena prosvetnemu oddelku sreskega poglavarstva Matilda Potočnik in v Prevaljah dodeljena prosvetnemu oddelku sreskega poglavarstva Marica Soršak.

Po odsluženju kadrskega roka je ministrstvo prosvete namestilo naslednje učitelje: Stanislava Bučanja na Golem, srez Ljubljana okol., Dušana Bavdeka v Ovčjaku, srez Kočevje, Ivana Tometa v Selcah nad Škofjo Loko, Janka Benedičiča v Zali log, srez Kranj, Viktorja Dacarja v Dol pri Hrastniku, Josipa Tavžlja v Litiji, Franja Ankeleja v Heninu, srez Laško, Stanislava Volka v Hrastnik in Ivana Primožiča v Gorjuše, srez Radovljica.

Premeščeni kontraktualni učitelji: v Stogovce Ana Frankovič na Rako pri Krškem za kotrakt. upravitelja Alojzij Dolgan, v Trebelno pri Krškem Oskar Venturini, v Zvirče pri Novem mestu za kontr. upravitelja Boris Možina, v Suhor pri Črnomlju Leopoldina Kos, v Virštanj Frančiška Mačkovšek, v Mariji Reki Karlo Srebrnič, v Polenšak